

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

A Műegyetem multja és jelene

Forrás:

Szózat

Bp.

1922.5.21

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

378

Hely

Idő

1846 / 1922

Személy

A Műegyetem multja és jelene

Csodálatosan keserű ironia rejtőzik abban, hogy amióta a közelmultban a trianoni béke az integrális Magyarország leszagkatott testrészeivel együtt millió és millió magyart sodort balkáni nérvóju és primitív műveltségű nemzetek barbár uralma alá, itt, a megmaradt magyar országcsonton egymásután ülünk kulturünnepeket, melyek régi és valóban európai felett műveltségünkre vetnek ragyogó sugarat. E kultüresemények sorozatában diszes és méltó helyet foglal el az az ünnep, melynek vasárnap a Műegyetem lesz, a szintere: a József Műegyetem fennállásának fél-évszázados jubileumát üli.

A Lágymányoson elterülő ideális környezetben fekvő sok pavillonos műegyetemi palota már monumentális méreteivel és fejlett művészi formájával is meggyőzően hirdeti a magyar kultúrát. E főiskola története pedig amellelt, hogy egy darab kulturhistória, kellő megvilágításba helyezi azt a kérdést, hogy vajjon meg volt-e a készség és az érzék a magyarságban arra, hogy lépést tartson az ugynevezett művelt nyugat szellemi haladásával és a modern technikai követelményekkel? A műegyetem ezidei rektora, Zelovich Kornél tollából a közeli napokban terjedelmes, vaskos és úgy külsőleg mint tartalmilag értékes könyv jelenik meg *A M. kir. József Műegyetem és a hazai technikai felső oktatás története* címmel, közel négyszáz oldalón, dús illusztrációkkal, a *Pátria* kiadásában, felölélve és könnyen áttekinthető módon tárgyalva a hazai technikai oktatás fejlődését a kezdet kezdetétől, vagyis Mária Terézia idejétől napjainkig. A *katalpos király* anyja állította föl az első mérnökiskolát, s a selmeci bányászakadémiát, mert az akkori lehetetlen közlekedési viszonyok elodázhatalanná tették a vizek és utak kisebb-nagyobb mértékű szabályozását. Természetesen a mának szemüvegén át nézve, e két iskola névója és eszközei kezdetlegsek voltak, emellelt pedig az a szellem, mely létrehozta azokat és működésüket szabályozta, a Habsburg-tradíciók hagyományos politikája sze-

rint még ezeket a technikai műszaki iskolákat is az elnémetesítés tényezőivé igyekezett tenni.

Jelenlegi műegyetemünk csirája azonban csak későbbi keletű. Gróf Széchenyi István, a magyar ipar föllendülésének halhatatlan próféta, már 1839-ben sürgeti egy ipartanoda föllállításának égető szükségét. E nagy politikus befolyására és kezdeményezésére tette magáévá ezt az eszmét pártolól József nádor, majd a hivatalos intéző kö-rök, úgy hogy az iparműtanoda 1846-ban létre is jött, természetesen nem olyan monumentális és nagyszabásu alakban, mint ahogy azt Széchenyi István, hátrahagyott iratai tanúsága szerint, tervezte és elgondolta. Alig néhány tanerő tanított benne 30—40 tanítványt. Csak 10 év múlva, 1856-ban vált ez intézet technikai kiképzése nagyobb stílvé, amikor császári patenssel politechnikummá növekedett. Ez a politechnikum sem nyerte még el a tudományegyetem színvonalát és a kiegyezést követő évek nagy kultuszminiszterének, báró Eötvös Józsefnek kellett törvényjavaslatot megszerkesztenie abban az irányban, hogy a Műegyetem a Tudományegyetemmel minden tekintetben egyenrangúvá váljék. A képviselőház és a király csak 1871-ben emelte törvényerőre ezt a javaslatot. Erkölcseleg tehát ekkor sokban gyarapodott a főiskola, azonban, mint további hányt-vetelt sorsa mutatja, a megfélelő anyagi fölkerülés még mindig késelt egy kicsit. Valósággal odisszeán ment át a Műegyetem. Pestről, ahol eredetileg az ipartanoda állott, a Műegyetem Budára került, bérlet helyiségekben volt az oktatás, utóbb négy házban is, az Országház-ut-cában, Uri-ut-cában és Bécsi kapu-ut-cában. 1871-ben a Nagel-házba, a mostani Lónyai-utca és Csillag-utca saroképületébe költözött. Kerek egy év-tized múltán julhatott csak kedvezőbb elhelyezés-hez, amikor Trefort akkori közoktatásügyi minisz-

tervezte, közben báró Eötvös Lóránd kultuszminisz-tersege alatt fölvetette a lágymányosi Diákváros grandiózus eszméjét, amelyből, sajnos semmi sem lett, azonban kétségtelenül ennek a gondolatnak tulajdonítható részben Wlassics Gyula egykori kul-tuszminiszter pártolása mellett, hogy legalább a végleges és méltó elhelyezésre váró műegyetemi iskolát 1910-ben a Lágymányoson fölépítették, ha-talmas parkozott területen, nyitvahagyva így a to-vábbi esetleges expansió lehetőségét. A 10 külön-álló épületrészből álló palotát Czizler Győző, Hauszmann Alajos és Pecz Samu műegyetemi taná-rok építették s az egész óriási épület föllállításá 13 millió koronába került. Tizenkét év előtt adták át rendeltetésének a lágymányosi technikai palotát fényes ünnepség és a zárókö elhelyezése kíséretében.

Zelovich idézett könyve minden részletre ki-terjeszkedően érdekes adatokat szolgáltat a Mű-egyetem életéről, melynek európai híru tudósok neve, mint Stoczek József, Szily Kálmán, König Gyula, Wartha Vince kölesönöz rendkívüli fényt. Ötven év előtt a műegyetemi tanárok száma huszonegy volt, a hallgatóké ötszáztizzenegy. Ta-valy már száznolcvanöt professzor oktatott 4164 ifjut. A hallgatóság száma különben a három év előtti tanévben volt a legnagyobb, 4770, úgy, hogy a főiskola túlszűfolttsága kényszerűen intett újabb magyar műegyetemek föllállításának gondo-latára. Hiszen a helyzet az volt, hogy Németország-ban minden 6 millió lakosra, Ausztriában pedig 4 millióra jutott egy műegyetem, míg nálunk 20 millió lélekszám mellett az ország egyetlen technikai egyetemmel rendelkezett. A terv már tiz esztendeje érfőfelben volt, de csakhamar kiűtött a világháboru, ránk szakadt később a forradalom, ez azután az országot a sir szélére taszítva, idege-nek prédájául dobva, annyi sok más megvalósulás előtt álló kulturálmunkkal együtt a többi mű-egyetem létrehozását is a bizonytalanságba so-dorta. Külön főlemlítésre szorul a műegyetemi könyvtár, mely 1921-ben 41.173 művet, vagyis

119.567 kötetet foglalt magában. Ennek a gazdag könyvtárnak dotációja 1909-ben 31.600 korona volt, ezzel szemben még a tavaly mindössze 70.000 korona állami segélyben részesült, ami nyilvánvalóan oly kevés, hogy lehetetlenné vált a drága külföldi szakmunkák és szakfolyóiratok beszerzése. Különben is a főiskola békebeli harmadfélmilliósi évi költségvetése az azóta beállott hihetetlen áreltolódások ellenére mindössze 12 millióra emelkedett. A szertárak évi segélyösszege is a békebelinek ma csak a négyszerese, tehát nem igen lehet beszélni a bővítésükről. Ugy véljük, kormányának és társadalomnak együttes erővel meg kell lelnie a módot, hogy egyetlen műegyetemünk anyagi tengődéséből kimeneküljön.

Hadd emlékezzünk meg e főiskolai szép jubileum alkalmával a Műegyetem életének mindenestre legfontosabb tényezőjéről, a derék és minden dicsegetésre méltó műegyetemi ifjúságról is, e fiatal emberekről, kik minden nélkülözések sivár poklán keresztül rendületlenül dolgozva, tanulva, iparkodva, magukban hordják a jövőnek reményét és nemzeti vágyaink megvalósulását. Egészséges és erőteljes, cél tudatos szilárdan kiépített utat járnak e fiatalok, kik amellet, hogy mindennapi studiumaikat hiven elvégzik, a közel mult esztendőkbén a nemzeti regenerációnak olyan erőforrásai voltak, mint akár 1848-ban az akkori ifjúság. Közvetlenül a proletárdiktatura bukása után megalakították a műegyetemi zászlóaljat, mely az oláh csapatok kivonulását követően mindaddig példás rendet tartott a fővárosban, amíg a nemzeti hadsereg be nem vonult. És tavaly, a szomorú és keserű emlékű második királypuccs idején, e katonás szellemű ifjúság mintegy magától megértette sok öreg politikusnál biztosabban, a fiatalság ép ösztönével a nemzet sorsdöntő helyzetét s hívó szó nélkül egy emberként fegyvert fogott, hogy a kormányzó mellé sorakozva, gútat vessen a budaörsi felforgatóknak. A *Műegyetemi Athlétikai és Football Club* az oxfordi és cambridgei diáksport szellemében edzi az ifjúság izmait. A Technikus-ebéd pedig, mely ta-

valy is több mint 15.000 ingyen ebédet osztott ki, a fiatalság legfontosabb szociális intézménye.

A megszállt részekről még mindig érkeznek hírek arról, hogy ez ősi magyar földek, megyék és városok új urai minő erőszakosságokkal és meszterkedésekkel iparkodnak leplezni kulturájuk alsóbbrendűségét. E visszás és középkori helyzetben kulturintézményeinknek, így szép műegyetemünknek fénye is fokozottan ragyog, bátorítva, ösztökélve minket a további céltudatos szelemi erőki fejlesztésre és munkásságra. Az eredmény nem lehet kétséges egy percre sem. Köszöntjük a jubiláló lagymányosi műegyetemet, melyre még nagy és magasztos földadat vár a régi integrális Magyarország diadalmas visszaszerzésében.